

Адамович Денис Романович,

викладач кафедри дизайну

Київського національного університету будівництва і архітектури

ORCID ID: 0000-0003-2685-5763

denys.adamovych@kubg.edu.ua

СКУЛЬПТУРА В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ ДИЗАЙНЕРІВ ІНТЕР'ЄРУ

Метою статті є дослідження ролі скульптури як навчальної дисципліни у формуванні просторового мислення дизайнерів інтер'єру в умовах сучасної дизайн-освіти. Актуальність теми зумовлена трансформацією освітніх моделей, зростанням ролі проєктно-орієнтованого навчання та цифрових технологій, що актуалізує потребу переосмислення значення фундаментальних художніх дисциплін. Скульптура розглядається як інтегративний освітній інструмент, що забезпечує розвиток пластичного мислення, конструктивного аналізу форми та просторової уяви.

У статті обґрунтовано, що просторове мислення є однією з ключових професійних компетентностей дизайнера інтер'єру, оскільки визначає здатність працювати з об'ємно-просторовими структурами, масштабом і пропорціями у реальному середовищі. На відміну від площинних і суто цифрових форм мислення, скульптурна практика формує усвідомлення матеріальності форми, її фізичних властивостей і пластичної логіки.

Проаналізовано місце скульптурної підготовки в освітніх програмах дизайну інтер'єру та її вплив на розвиток навичок просторового синтезу, відчуття масштабу й гармонійних пропорцій. Встановлено, що систематичне виконання скульптурних завдань сприяє формуванню цілісного просторового бачення та підвищує якість проєктного мислення студентів. Робота з матеріальною формою створює тактильний і візуально-просторовий досвід, який не може бути повністю замінений цифровими засобами моделювання.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні скульптури як ключового чинника розвитку професійного просторового мислення дизайнерів інтер'єру та її визначенні як інтегративного компонента сучасної дизайн-освіти.

Ключові слова: скульптура, просторове мислення, дизайн інтер'єру, професійна підготовка, пластична форма, дизайн-освіта.

Adamovych Denys. SCULPTURE IN THE SYSTEM OF DEVELOPING SPATIAL THINKING OF INTERIOR DESIGNERS

The article examines the role of sculpture as an academic discipline in the development of spatial thinking of interior designers within contemporary design education. The relevance of the study is обусловлена transformations in educational models, the growing importance of project-based learning and digital technologies, which necessitate a re-evaluation of fundamental artistic disciplines. Sculpture is considered as an integrative educational tool that promotes plastic thinking, constructive form analysis and spatial imagination.

The research substantiates that spatial thinking is a key professional competence of an interior designer, as it determines the ability to operate with volumetric-spatial structures, scale and proportions in real environments. Unlike purely graphic or digital forms of thinking, sculptural practice fosters awareness of the materiality of form, its physical properties and plastic logic.

The article analyzes the place of sculptural training in interior design curricula and its influence on the development of spatial synthesis skills, sense of scale and harmonious proportions. It is demonstrated that systematic sculptural practice contributes to the formation of holistic spatial perception and enhances the quality of students' project thinking. Interaction with material form generates tactile and visual-spatial experience that cannot be fully replaced by digital modeling tools.

The scientific novelty of the study lies in substantiating sculpture as a key factor in the development of professional spatial thinking of interior designers and defining it as an integrative component of contemporary design education.

Key words: sculpture, spatial thinking, interior design, professional training, plastic form, design education.

Вступ. У сучасних умовах розвитку дизайн-освіти зростає потреба у формуванні у майбутніх фахівців цілісного просторового мислення як основи професійної діяльності дизайнера інтер'єру. Проектування предметно-просторового середовища вимагає не лише володіння графічними й цифровими інструментами, а передусім уміння аналізувати простір, форму, масштаб і пропорції у їхній реальній матеріальній взаємодії. Саме тому фундаментальні художні дисципліни зберігають ключове значення у підготовці дизайнерів, попри активне впровадження цифрових технологій у навчальний процес [1, с. 9–10; 7, с. 12–15].

Скульптура посідає особливе місце серед художніх дисциплін, оскільки безпосередньо працює з об'ємом, масою та матеріальністю форми. На відміну від площинних видів зображення, скульптурна практика формує у студентів здатність до тривимірного мислення, усвідомлення конструктивної логіки об'єкта та його просторових взаємозв'язків із навколишнім середовищем [2, с. 125–126; 6, с. 34–38]. У підготовці дизайнерів інтер'єру це набуває особливої значущості, оскільки просторове мислення є базовою професійною компетентністю.

Дослідження підтверджують, що формування просторового мислення неможливе без практичної роботи з матеріальною формою. Залучення скульптури до освітнього процесу поєднує аналітичне мислення з пластичним баченням, розвиває відчуття масштабу, пропорцій і ритмічної організації простору [4, с. 47–52; 10, с. 41–44], що сприяє розумінню простору як цілісної системи.

У сучасній дизайн-освіті скульптура дедалі частіше розглядається не лише як академічна художня дисципліна, а й як інтегративний інструмент, що поєднує мистецькі, проєктні та педагогічні аспекти навчання. Це підтверджується дослідженнями, присвяченими взаємозв'язку образотворчого мистецтва із формуванням професійного мислення архітекторів і дизайнерів [3, с. 276–277; 5, с. 18–21]. У цьому контексті скульптурна підготовка сприяє розвитку здатності трансформувати абстрактну ідею

в матеріалізовану форму, що є ключовим умінням у професійній діяльності дизайнера інтер'єру.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення ролі скульптури в системі професійної підготовки дизайнерів інтер'єру та визначення її ролі у формуванні просторового мислення в умовах сучасної дизайн-освіти.

Матеріали та метод. Матеріалами дослідження стали теоретичні праці з проблем формування просторового мислення, пластичної форми та проєктного мислення у сфері архітектури, дизайну й образотворчого мистецтва, а також навчально-методичні напрацювання з викладання скульптури у закладах вищої освіти мистецького та дизайнерського профілю. У роботі використано наукові публікації, монографії та матеріали конференцій, що висвітлюють роль скульптури в системі професійної підготовки дизайнерів інтер'єру та архітекторів [1, с. 9–11; 3, с. 275–277; 4, с. 45–50].

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Провідним є мистецтвознавчий метод, який дозволив розглянути скульптуру як вид художньої діяльності зі специфічними пластичними засобами, принципами формоутворення та просторової організації, а також виявити особливості скульптурного мислення, суттєві для професійної діяльності дизайнера інтер'єру [6, с. 32–38; 8, с. 41–44].

Педагогічний метод застосовано для аналізу скульптури як навчальної дисципліни в структурі освітніх програм підготовки дизайнерів інтер'єру. Проаналізовано зміст навчальних завдань, орієнтованих на роботу з об'ємно-просторовою формою, матеріалом, масштабом і пропорціями, та їх вплив на формування професійних компетентностей студентів [2, с. 125–127; 5, с. 19–22].

Порівняльно-аналітичний метод використано для зіставлення традиційних академічних підходів до викладання скульптури із сучасними проєктно-орієнтованими та міждисциплінарними моделями дизайн-освіти, що дозволило простежити трансформацію ролі скульптури від академічної дисципліни

до інтегративного інструменту формування просторового й проєктного мислення [7, с. 18–21; 9, с. 52–55].

Системний метод дав змогу розглянути скульптуру як елемент цілісної освітньої системи, що взаємодіє з рисунком, композицією, проєктуванням інтер'єру та цифровим тривимірним моделюванням, і визначити її місце у формуванні комплексного просторового мислення дизайнерів інтер'єру [10, с. 39–42; 12, с. 27–30].

Застосування зазначених методів у сукупності забезпечило об'єктивність дослідження та формування цілісного уявлення про значення скульптури в системі професійної підготовки дизайнерів інтер'єру.

Висновки. У результаті дослідження підтверджено, що скульптура як навчальна дисципліна є важливим складником системи професійної підготовки дизайнерів інтер'єру та ефективним засобом формування просторового мислення. Робота з тривимірною формою, матеріалом, масою і пропорціями сприяє розвитку здатності до цілісного сприйняття простору та усвідомлення конструктивної логіки предметно-просторового середовища.

Встановлено, що скульптурна практика забезпечує поєднання художнього,

аналітичного та проєктного мислення, необхідного для створення функціонально обґрунтованих і художньо виразних інтер'єрних рішень. Безпосередня взаємодія з матеріальною формою формує у студентів глибший візуально-просторовий і тактильний досвід, який не може бути повністю замінений виключно цифровими засобами проєктування.

Доведено, що систематичне включення скульптурних завдань до освітніх програм з дизайну інтер'єру позитивно впливає на розвиток конструктивного мислення, відчуття масштабу, пропорцій та просторового синтезу. Скульптура виконує інтегративну функцію, забезпечуючи взаємодію з іншими фаховими дисциплінами – рисунком, композицією, проєктуванням інтер'єру та цифровим тривимірним моделюванням.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням можливостей поєднання традиційної скульптурної практики з цифровими технологіями тривимірного моделювання у підготовці дизайнерів інтер'єру. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм з дизайну та подальших наукових досліджень у сфері мистецької й дизайнерської освіти.

Література:

1. Брильов С. В. Застосування засобів сучасної скульптури в дизайні предметно-просторового середовища. *Технічна естетика та дизайн*. 2018. Спецвипуск. № 14. С. 9–13.
2. Брильов С. В. Застосування у дизайні предметно-просторового середовища засобів сучасної скульптури. Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (20 квітня 2018 р., м. Київ) : у 2-х т. Київ : КНУТД, 2018. Т. 2. С. 125–128.
3. Брильов С. В., Козік В. В., Хівренко К. К. Формування професійного мислення архітектора і дизайнера через призму образотворчого мистецтва: живопис, рисунок, скульптура. Матеріали конференцій МЦНД (28 березня 2025 р., м. Умань, Україна). Умань, 2025. С. 275–278. DOI: <https://doi.org/10.62731/mcnd-28.03.2025.009>
4. Павлов П. А. Основи формоутворення в архітектурі та дизайні. Київ : Либідь, 2011. 304 с.
5. Швидковський Д. О. Простір і форма в архітектурі. Київ : АртЕк, 2008. 256 с.
6. Arnheim R. Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye. Berkeley : University of California Press, 1974. 512 p.
7. Ching F. D. K. Architecture: Form, Space, and Order. Hoboken : John Wiley & Sons, 2014. 446 p.
8. Gombrich E. H. Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation. Princeton : Princeton University Press, 1960. 385 p.
9. Lawson B. How Designers Think: The Design Process Demystified. Oxford : Architectural Press, 2005. 304 p.
10. Pallasmaa J. The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses. Chichester : Wiley, 2012. 152 p.
11. Read H. Education Through Art. London : Faber & Faber, 1958. 288 p.
12. Zumthor P. Thinking Architecture. Basel : Birkhäuser, 2010. 112 p.

References:

1. Brylov, S. V. (2018). Zastosuvannia zasobiv suchasnoi skulptury v dyzaini predmetno-prostorovoho seredovyscha [Application of contemporary sculpture tools in the design of object-spatial environment]. *Tekhnichna estetyka ta dyzain*, Special issue, 14, 9–13. [in Ukrainian].
2. Brylov, S. V. (2018). Zastosuvannia u dyzaini predmetno-prostorovoho seredovyscha zasobiv suchasnoi skulptury [Application of contemporary sculpture tools in the design of object-spatial environment]. In *Aktualni problemy suchasnoho dyzainu: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (April 20, 2018, Kyiv, Ukraine) (Vol. 2, pp. 125–128). Kyiv: KNUTD. [in Ukrainian].
3. Brylov, S. V., Kozik, V. V., & Khivrenko, K. K. (2025). Formuvannia profesiinoho myslennia arkhitekтора i dyzainera cherez pryzmu obrazotvorchoho mystetstva: zhyvopys, rysunok, skulptura [Formation of professional thinking of an architect and designer through the prism of fine arts: painting, drawing, sculpture]. In *Proceedings of the MCND Conference* (March 28, 2025, Uman, Ukraine) (pp. 275–278). <https://doi.org/10.62731/mcnd-28.03.2025.009> [in Ukrainian].
4. Pavlov, P. A. (2011). *Osnovy formoutvorennia v arkhitekturi ta dyzaini* [Fundamentals of form-making in architecture and design]. Kyiv : Lybid. [in Ukrainian].
5. Shvydkovskyi, D. O. (2008). *Prostir i forma v arkhitekturi* [Space and form in architecture]. Kyiv : ArtEk. [in Ukrainian].
6. Arnheim, R. (1974). *Art and visual perception: A psychology of the creative eye*. Berkeley, CA: University of California Press.
7. Ching, F. D. K. (2014). *Architecture: Form, space, and order*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
8. Gombrich, E. H. (1960). *Art and illusion: A study in the psychology of pictorial representation*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
9. Lawson, B. (2005). *How designers think: The design process demystified*. Oxford, UK: Architectural Press.
10. Pallasmaa, J. (2012). *The eyes of the skin: Architecture and the senses*. Chichester, UK: Wiley.
11. Read, H. (1958). *Education through art*. London, UK: Faber & Faber.
12. Zumthor, P. (2010). *Thinking architecture*. Basel, Switzerland: Birkhäuser.

Стаття надійшла: 23.11.2025

Прийнято: 09.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025